

 www.nature.cz

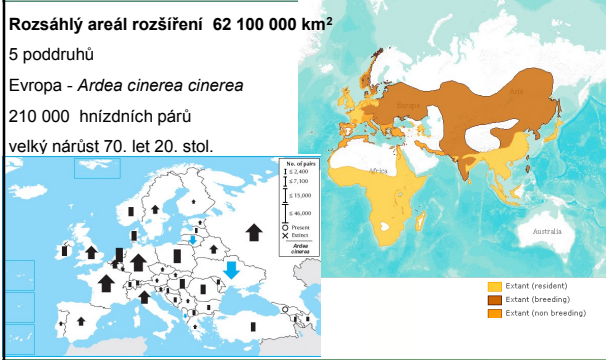
Návrh metodiky pro stanovení odchylného postupu dle zákona č. 114/1992 Sb. na volavku popelavou

Ing. Martina Koubová
SOPK, OZOP
Praha 11.10. 2012, Brno 18.10.2012

Volavka popelavá – *Ardea cinerea*

Rozsáhlý areál rozšíření 62 100 000 km²
5 poddruhů
Evropa - *Ardea cinerea cinerea*
210 000 hnízdních párů
velký nárůst 70. let 20. stol.

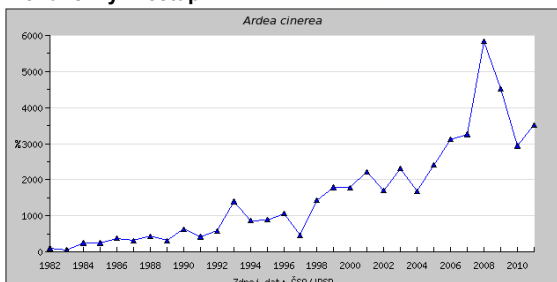

Volavka popelavá – *Ardea cinerea cinerea*

- migrující, částečně tažný, přelétavý i stálý pták
- podzimní migrační pohyby (srpen- září) – jižní a jihozápadní směr
- na základě kroužkovacích dat 20-30 % naší populace zimuje v ČR (ovlivněno průběhem zimy)
- v ČR zimují ptáci ze severovýchodních a severních oblastí
- jednoletí ptáci se obvykle nevracejí na hnízdiště

Vývoj početnosti v ČR

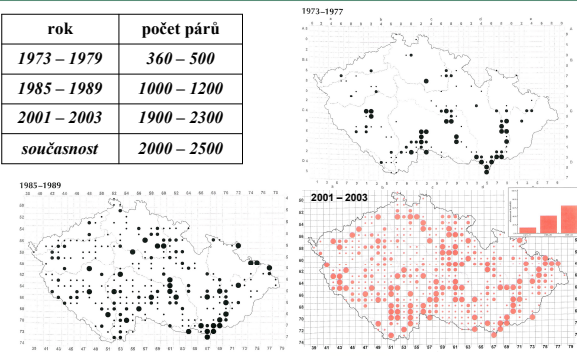
Trend: silný vzestup

Jednotný program sčítání ptáků v ČR (ČSO)

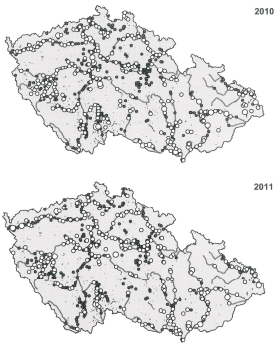
Vývoj početnosti v ČR

rok	počet párů
1973 – 1979	360 – 500
1985 – 1989	1000 – 1200
2001 – 2003	1900 – 2300
současnost	2000 – 2500

Zimní mezinárodní sčítání vodních ptáků

rok	Počet kontrolovaných lokalit	celkový počet ex.
2004	268	1456
2005	309	2101
2006	262	1360
2007	322	2017
2008	309	1519
2009	286	1627
2010	302	1652
2011	274	1128

Zdroj: Aythya 4 (2011)

Hnízdění

- okolí mělkých vod, především rybníční oblasti obklopené lesy nebo zalesněné ostrůvky, lužní lesy, lesy u vodních toků
- kolonie
- hnízdí na stromech
- hnízdiště obsazuje již od února
- snůška března a duben (v případě pozdějšího hnízdění se jedná o náhradní snůšku)
- snůška obsahuje 2 – 5 vajec (průměr 3,45)
- inkubace 25 – 28 dnů
- mláďata jsou vzletná za 8 – 9 týdnů (červen až července)

Potrava

Výhradně živočišná

- denní spotřeba potravy je 330 – 500 g, podle některých zdrojů až 700 g,
- ryby, drobní savci, obojživelníci, plazi, ptáci, hmyz a další bezobratlí,
- poměrné zastoupení jednotlivých složek potravy se liší v závislosti na lokalitě, ročním období, stavu vody a dostupnosti potravy.

© Leszek Madzia

Potravní ekologie

- dvakrát více kusů savců než ryb,
- z hlediska hmotnosti je podíl obou hlavních složek potravy přibližně vyrovnaný,
- v případě vysoké abundance drobných savců může být v potravě až 90% hmotnostní podíl drobných savců (Exnerová a Boháč 1991),
- potrava mláďat je složena většinou z ryb (Hůlka 2006),
- často uhynulé ryby a ryby ve špatné kondici,
- ryby o délce 5–30 cm preference velikosti okolo 10 cm,
- velikost lovených ryb se mění v závislosti na věku ptáků.

Odchylný postup

- Prevence závažných škod v rybářství
- Za účelem ochrany volně žijících živočichů
- Neexistuje-li jiné uspokojivé řešení, může OOP v souladu s § 5b zákona č. 114/1992 Sb. rozhodnutím stanovit odchylný postup od postupu uvedeném v § 5a odst. 1 písm. a) úmyslné usmrcování a d) úmyslné vyrušování těchto ptáků, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat
- Zachování cílů Směrnice o ptácích, tj. příznivého stavu druhu

Rok	Lov
2001	1360
2002	131
2003	400
2004	148
2005	84
2006	93
2007	140
2008	133
2009	171
2010	146
2011	110

Roční výkazy o honitbách, stavu a lovu zvlře v ČR (MZe)

Postup řízení o stanovení odchylek

Žádost

- Náležitosti dle § 37 SŘ (zákon č. 500/2004 Sb.)
- Specifikace druhu a počtu jedinců
- Zdůvodnění a popis svého požadavku ve vztahu k § 5b odst. 1
- Místní specifikace požadavku
- Časová rozvaha záměru
- Navrhovaný postup (metoda) naplňování odchylek

Postup řízení o stanovení odchylek

Žádost (doplňující důkazy)

- Druhy chovaných ryb (srovnatelné údaje z předchozích let)
- Zarybnovací plán
- Složení rybního společenstva ve vodním toku
- Marně vynaložené náklady na opětovné zarybnění vodního toku
- Zda byl v minulosti povolen žadateli odchylný postup (využití odchylek/snížení škody na rybách?)
- Preventivní opatření (výsledek/důvod proč nelze metodu použít)
- Počty volavek zjištěných v místě působení škody
- Informace o prokázání dobrého zdravotního stavu rybí obsádky
- Morfologie dna a sklon břehů

Postup řízení o stanovení odchylek

Podklady (s ohledem na zdůvodnění žádosti)

- početnost druhu na lokalitě
- základní údaje o potravním chování
- informace o zarybňovacích plánech
- složení rybí obsádky
- evidence o dosaženém hospodářském výsledku
- marně vynaložené náklady

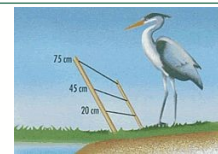
Postup řízení o stanovení odchylek

Hodnocení důkazů

Neexistence jiného uspokojivého řešení

- Překrytí zařízení sítí nebo pletivem
- Nízký plot nebo drátěné zábrany podél břehů
- Elektrické ohradníky
- Záměrná změna rybí obsádky
- Udržování minimální výšky hladiny
- Nepoužívat plovoucí krmivo pro ryby
- Plašení pochůzkou, přítomnost vyvíčeného psa

www.elektricke-ohradniky.cz

Postup řízení o stanovení odchylek

Hodnocení důkazů (prevence závažné škody)

- Majetková škoda na rybách
- Marně vynaložené náklady
- Míra predčního tlaku
- Vliv dalších rybožravých predátorů
- Morfologie rybníka, zvláštního rybochovného zařízení či toku
- Stav vodní hladiny
- Velikost a tělesné proporce rybí obsádky
- Zdravotní stav rybí obsádky
- Hydrobiologické a hydrologické charakteristiky lokality

Postup řízení o stanovení odchylek

Hodnocení důkazů (prevence závažné škody)

Porovnání celkové ztráty ryb s přirozenými ztrátami jednotlivých věkových kategorií (až po výlovu)

Druh	Označení (číslo v indexu vyjadřuje počet prožitých vegetačních sezón)	Délka (mm)	Kusová hmotnost (g)	Průměrné ztráty mezi sezónami
Kapr	K ₀ (váčkový plůdek)	0 – 50*	5 – 10*	K ₀ /K ₁ 90 %
	K ₁ (plůdek)	50 – 120	25 – 100	K ₁ /K ₂ 10 – 30 %
	K ₂ (násada)	200 – 350	250 – 700	K ₂ /K ₃ 10 %
	K ₃ (konzumní kapr)	400 – 500	1000 – 1800	
Lin	L ₁ roček	50 – 100	3 – 30	L ₀ /L ₁ 70 – 95 %
	L ₂ dvouletý lin, násada	150 – 200	50 – 150	L ₁ /L ₂ 10 – 30 %
	L ₃ tříletý lin	200 – 350	150 – 250	L ₂ /L ₃ <10 %
Pstruh duhový	Pd ₁	70 – 120	200 – 400	?
	Pd ₂	120 – 180		
	Pd ₃	180 – 220		
Candát	Ca ₁	80 – 150	10 – 30	Ca ₀ / Ca ₁ 80 – 90 %
	Ca ₂	200 – 300	200 – 300 (500)	
Štika	S ₁	100 – 300	50 – 100	50 % a více
	S ₂	500 a více	300 – 1000	50 % a více

Tabulka průměrné délky, hmotnosti a mezisezonní ztráty jednotlivých věkových kategorií vybraných druhů ryb (upraveno podle Čížek et al. 1998).

Postup řízení o stanovení odchylek

Hodnocení důkazů (prevence závažné škody)

Obecná úvaha:

Závažná škoda může vzniknout:

- plůdkové výtažníky
- výtažníky
- chovné pstruhové toky

Menší škody:

- násadové rybníky
- hlavní rybníky s chovem kapra

Postup řízení o stanovení odchylek

Hodnocení důkazů (ochrana volně žijících živočichů)

- Obtížně prokazatelné
- Složení rybího společenstva
- Předmět ochrany MZCHÚ nebo EVL
- ZCHD
- Vyhodnotit lokality, kde by odstřel negativně ovlivnil zájmy ochrany přírody (zimoviště, předmět ochrany MZCHÚ)

Návrh podmínek

- odlov na rybníku/revíru... v období od 1. 9. do 15. 2.
- plašení volavky popelavé na hnízdišti je zakázané od 16. 2. do 31. 8.
- pouze v období, kdy je potrava aktuálně dostupná
- způsob a denní doba lovu v souladu se zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti
- možnost ulovit maximálně X jedinců
- likvidace usmrcených jedinců v souladu s požadavky zvláštních předpisů (zák. o myslivosti, veterinární zákon) nebo poskytnutí pro účely výzkumu a vzdělávání
- evidence zastřelených jedinců (místo zástřelu, datum a čas odstřelu, uživatel honitby) - specifikace k § 5b odst. 5 ZOPK
- doporučená doba platnosti 3 - 5 let

Děkujeme za pozornost

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

www.nature.cz

Ing. Martina Koubová
martina.koubova@nature.cz

Čítek J., Krupauer, V. a Kubů, F. 1998: Rybníkářství. Informatorium. Praha 1998.

Exnerová A., Boháč D. 1991: Potrava volavky popelavé, *Ardea cinerea*, v hnízdním období. *Sylvia* 28: 77 – 88.

Hůlka P. 2006: Potravní ekologie a etologie volavky popelavé (*Ardea cinerea*) v oblasti CHKO Třeboňsko a Podkrkonoší. Předběžná studie vnitrosezónní diferenciace využívání habitatů. Nepubl.